

Stromy a trávniky

Dřeviny a trávniky jsou základními složkami pro tvorbu sadových úprav rodinných domů, okolí administrativních budov a parků. Poskytují estetický, funkční i ekologický užitek. Subjektivní pocity vyvolávané barvou, vůní a tvarem, jsou doplněny dalšími funkčními vlastnostmi, které podmiňuje velikost, tvar, hustota a kompozice výsadeb.

Soužití stromů a trávniku není bez problémů. Každý jsme určitě byli svědky sečení trávy pod velkými stromy. Vyčnívající povrchové kořeny tvoří nebezpečné překážky pro sekačky a bývají vážně poškozovány. Kmeny stromů jsou mnohdy vážně poškozené od strunových sekaček a mladé stromy často nevykazují žádané přírůstky a strádají. Na druhou stranu samotný trávnik bývá nedostatkem světla a vody řídký a zažloutlý.

Trávniky stejně jako stromy přináší mnoho výhod pro své okolí:

- přeměňují CO₂ na kyslík, který dýcháme
- ochlazují vzduch tím, že přeměňují vodu ve vodní páru
- zadržují prach
- zadržují exhaláty
- zabraňují půdní erozi

Kromě výše uvedených ekologických funkcí jsou trávniky velice atraktivní svým vzhledem, což je jeden z dalších důvodů, pro jejich používání ve městech a krajině.

Výběr vhodných druhů

Výběru druhů dřevin pro místa, kde budou použity v trávniku, musí být věnována zvláštní péče. Kromě běžných faktorů ovlivňující výběr dřevin jako jsou klimatické a půdní podmínky je nutné věnovat pozornost vhodnosti k soužití těchto dřevin s trávnikem. Trávy jsou všeobecně světlomilné rostliny, většina druhů nevykazuje dobrý růst na lokalitách, kde je jim přístupno méně než 50% slunečního svitu. Na druhou stranu se v poslední době objevují nově vyšlechtěné odrůdy s větší tolerancí na zastínění. Chcete-li mít tedy krásný trávnik pod stromy, většinou nevystačíte se standardní travní směsí a budete se muset obrátit na odborníky, kteří se zabývají mícháním travních směsí. Ti vám mohou doporučit vhodné odrůdy.

V místech, kde je primárním požadavkem kvalitní trávník, vybírejte ty dřeviny, které budou nejméně ovlivňovat růst trávníku a nebudou bránit údržbě. Tyto dřeviny by měly být menšího vzrůstu, řídké koruny [pro lepší průchod slunečního svitu k povrchu půdy] anebo s korunou zapěstovanou ve větší výšce. Dále vybírejte takové dřeviny, které nekoření blízko pod povrchem [v místech s mělkou půdou musí být tomuto výběru věnována zvláštní pozornost]. Pamatujte, že kořeny spolu se stromem přirůstají a zvětšují svůj objem.

Konkurence

Stromy, keře, pokryvné dřeviny a trávník – všechny tyto skupiny rostlin požadují sluneční světlo, vodu a dostatek místa pro růst kořenů. Každá rostlina konkuruje sousední rostlině bez ohledu na druh. Kořeny některých rostlin dokonce produkují chemické látky, které omezují růst rostlin v jejich těsném okolí. Každá rostlina potřebuje ke zdařilému vývoji dostatek místa a zvláště dřeviny požadují stále větší a větší prostor s tím jak se zvětšuje jejich nadzemní biomasa. Tento fakt by měl být zohledněn již v projektu sadových úprav a při výsadbě.

Zatímco největším a nejzávažnějším problémem omezujícím růst trávníku je potřeba slunečního svitu, druhým důležitým faktorem je kořenová konkurence. Oproti všeobecnému názoru, že kořeny stromů rostou ve velké hloubce, je pravda že se většina kořenů stromů nachází v horních 60 cm pod povrchem půdy. A v nejsvrchnějších 15 cm půdy je většina jemných kořínků absorbujících vodu. Kořeny trav obvykle okupují větší procento půdního objemu než kořeny stromů a tím získávají převahu v konkurenci o vodu a živiny. Toto je nejvíce patrné v okolí mladých stromů, které nemají plně rozvinutý kořenový systém. V místech, kde byl trávník založen později než rostly stromy, je hustota kořenů trav nižší. V těchto situacích kořeny stromů získávají vodu a živiny z půdy mnohem lépe a zabraňují nebo redukují konkurenci nově založených trávníků.

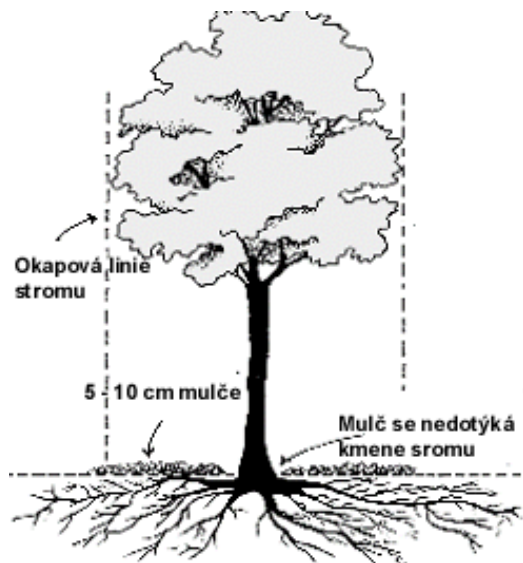
Konkurence je zvláště důležitý faktor u nově založených výsadeb. Nově vysazeným dřevinám na lokalitě musí být věnována zvlášť intenzivní péče, t.j. zajistit adekvátní přísun vody, živin a světla. To často vede k nutnosti odstranění trávníku v těsném okolí vysazeného stromu či keře. Nebo naopak v případě založení nového trávníku k citlivému odstranění nejnižších větví stromu, k tomuto činu však přistupujte až v polední řadě po zvážení alternativních řešení a důsledků zásahu na další vývoj stromu. V žádném případě neobdělávejte půdu v okapové linii stromu do hloubky!

Alternativním řešením konkurence trávníku může být mulčování povrchu půdy kolem stromu. Je doporučována vrstva borcky, dřevní štěpky, nebo jiného organického materiálu. Rozsah mulčování je ideální v celém průmětu koruny (po okapovou linii stromu, viz. obr. 1). Mulčování má řadu výhod:

- pomáhá zadržet půdní vláhu
- redukuje výskyt plevelů a trav
- při rozkladu uvolňuje do půdy potřebné živiny
- z estetického hlediska je příznivější než černý úhor
- chrání kmen před vážným poškozením způsobeným sekačkami a vyžinači
- zlepšuje půdní strukturu (lepší provzdušnění, teplotní a vláhové podmínky)

Technika péče o stromy

Péče o stromy a trávník se navzájem odlišuje a péče o jedno může neúmyslně poškodit druhé. Musíme vzít v úvahu skutečnost, že kořeny stromů a trav sdílejí dohromady horních

Obr. 1

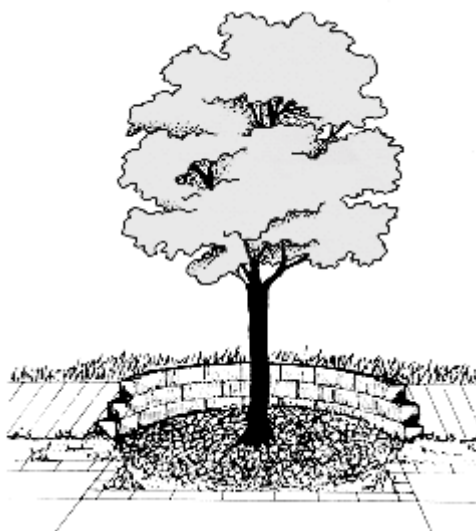
10 – 20 cm půdy. Péče o trávník může ovlivňovat stromy a opačně. Dusíkatá hnojiva používaná v nadměrném množství na trávník budou absorbována všemi kořeny (trav i stromů) a mohou tak způsobit nepřiměřený přírůstek u stromů (to je zejména nebezpečné pro staré stromy). Mnoho herbicidů používaných na trávník může při nesprávné aplikaci poškodit stromy. Například při použití herbicidů za větrného počasí dochází k zasažení listů dřevin areosoly, v horkých dnech se zase herbicid proměňuje v páry a může poškodit blízké porosty. Některé totální herbicidy působící přes kořeny ničí všechny kořeny trav i stromů. Takové by neměly být vůbec používány v blízkosti stromů.

Zavlažování trávníku je stromům prospěšné jen tehdy, je-li prováděno správně. Stromy požadují cca 20 – 30 mm vláhy každých 7-10 dní. Častější zavlažování menším množstvím vody patřičně nepokryje potřeby ani stromů ani trávníku a pro obojí může být nedostatečné až škodlivé.

Trávník rostoucí pod stromy nebo v jejich blízkosti by měl být sečen na správnou výšku. Správnou kvalitu trávníku podpoří sečení ne více než o 1/3 výšky travních čepelí a ponechání těchto odstřížků na trávníku (zelené hnojení). V ideálním případě by se měl jak o stromy tak o trávníky starat jeden odborník, který zaručí vyrovnaný poměr péče o oba prvky.

Zvláštní situace

- Mírné zvýšení úrovně terénu v okolí stromu (2-4 cm), tak aby se zakryly povrchové kořeny a bylo možné založení trávníku bez kultivování. Vrstva zeminy (zejména jílovité) však způsobuje změnu intenzity výměny půdních plynů a může způsobit odumírání kořenů. Před tímto zásahem se vždy poraďte s odborníkem na péči o stromy – arboristou, který vám doporučí vhodný způsob použití této technologie. V případě nutnosti zvýšení terénu v okolí stromu konzultujte možnosti použití betonových skruží či prefabrikátů za okapovou linií stromu (obr.2).
- Při založení trávníku pod existujícími stromy klasickou technologií (kultivace do hloubky 10-15 cm) dochází k výraznému poškození kořenové soustavy stromu. Toto poškození často způsobuje zbrždění růstu stromu popř. jeho odumírání.

Obr. 2

- Využití travnatých pásů jako ochranných pásů pro růst kořenů. Přiměřeně široký pruh trávníku založený mezi stromy a zpevněnými povrchy jako jsou například základy budov, chodníky a silnice, pomáhá snížit případná poškození, která by byla způsobena kořeny stromu. Tento pruh trávníku je navíc vhodným místem, kudy může do půdy pronikat voda a kyslík. Tím je prospěšný pro trávník i stromy.

- Nebezpečnou situaci vytváří intenzivní závlaha v oblastech se suchým klimatem. Druhy dřevin zde přirozeně rostoucích jsou na suché podmínky adaptovány. Přebytek vody způsobuje nadměrný rozvoj houbových chorob které mohou strom vážně ohrozit.

Tato brožura je jedna z otevřené řady brožur publikovaných organizací ISA v rámci programu informování široké veřejnosti o správných technikách péče o stromy. Další zpracované témata najdete v anglickém originále na [www stránkách](http://www.stránkách) [International Society of Arboriculture](http://www.international-society-of-arboriculture.org), nebo v českém překladu na stránkách [Sekce péče o dřeviny - SZKT,o.s.](http://www.sekce-pece-o-dreviny.cz)

Vytvořeno mezinárodní arboristickou organizací International Society of Arboriculture (ISA), neprofitní organizace podporující celosvětový výzkum v oblasti péče o stromy a mající za cíl ochranu stromů jako takových. Další informace získáte na: ISA, P.O. Box 3129, Champaign, IL 61826-3129, USA.

Český překlad a úprava textů SZKT,o.s. - Sekce péče o dřeviny, zastupující ISA v ČR jako jedna z jejich geografických poboček (Chapter). Přeloženo 2003. – pb-

© 1995, 2000 [International Society of Arboriculture](http://www.international-society-of-arboriculture.org).